

פרשת חיי שרה תשע"ו

הרב ארי דוד קאהן
Adk1010@gmail.com
http://arikahn.blogspot.com

Rabbi Ari Kahn
http://Rabbiaarikahn.com

1. בראשית פרק כד, א-ט

(א) וְאַבְרָהָם זָמַן בָּא בְּיָמַימֵי וְהָ' בָּרַךְ אֶת־אַבְרָהָם בְּכָל: (ב) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־עֶבְדּוֹ זָקֵן בֵּיתוֹ הַמִּשְׁלָל בְּכָל־אֲשֶׁר־לוֹ שְׁיִם־גָּא יָדָו תַּחַת יָרְכִי: (ג) וְאַשְׁבִּיעֵהָ בְּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא־תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי מִפְּנוֹת הַכְּנָעִי אֲשֶׁר אֲנִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ: (ד) כִּי אֶל־אֶרְצִי וְאֶל־מוֹלַדְתִּי תִלָּךְ וְלִקְחַתְּ אִשָּׁה לְבָנִי לִי־צַחֵק: (ה) וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֶעָבַד אוֹלִיל לֹא־תֵאבְּהָ הָאִשָּׁה לְלַכֵּת אַחֲרַי אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת הַהִשָּׁב אֲשִׁיב אֶת־בְּנִי אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יִצְאֶתָּה מִשָּׁם: (ו) וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם הַשְּׁמֵר לָךְ פְּרִי־תִשְׁבִּיב אֶת־בְּנִי שְׁמָה: (ז) ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לִקְחַנִּי מִבֵּית אָבִי וּמֵאָרֶץ מוֹלַדְתִּי וְאֲשֶׁר דִּבְרַתִּי וְאֲשֶׁר גִּשְׁבַּע־לִי לֵאמֹר לְזַרְעֵךָ אֶתֶּן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת הוּא יִשְׁלַח מִלְאָכָו לְפָנֶיךָ וְלִקְחַתְּ אִשָּׁה לְבָנִי מִשָּׁם: (ח) וְאִם־לֹא תֵאבְּהָ הָאִשָּׁה לְלַכֵּת אַחֲרַי וְנִקְיַת מִשְׁבַּעַתִּי זֹאת רַק אֶת־בְּנִי לֹא תִשָּׁב שְׁמָה: (ט) וַיַּעַשׂ הָעֶבֶד אֶת־יָדוֹ תַּחַת יָרְדֵי אַבְרָהָם אֲדָגִיו וַיִּשְׁבַּע לוֹ עַל־הַדָּבָר הַזֶּה:

2. רשב"ם בראשית פרשת חיי שרה פרק כד

(ה) ההשב אשיב את בנך - אל ארץ אבותיך. ואעפ"י שזרעו של אברהם לא היה שם, קורא אותו השבה, הואיל והיה אברהם שם:
(ז) י"י אלהי השמים - שהביאני כאן ונתן לזרעי זאת הארץ, ידעתי שאינו רוצה שירחק זרעי מכאן, שאם כן, מה לו להק' להביאני כאן? לפיכך יודע אני שישלח מלאכו להצליח דרכיך לקיים לי הבטחתו:

3. רש"י בראשית פרשת חיי שרה פרק כד פסוק ז

(ז) ה' אלהי השמים אשר לקחני מבית אבי - ולא אמר ואלהי הארץ, ולמעלה אמר (פסוק ג) ואשביעך בה' אלהי השמים ואלהי הארץ. אמר לו עכשיו הוא אלהי השמים ואלהי הארץ, שהרגלתיו בפי הבריות, אבל כשלקחני מבית אבי היה אלהי השמים ולא אלהי הארץ, שלא היו באי עולם מכירים בו, ושמו לא היה רגיל בארץ: מבית אבי - מחרן: ומארץ מולדתי - מאור כשדים: ואשר דבר לי - לצרכי, כמו (מלכים א' ב ד) אשר דבר עלי, וכן כל לי ולו ולהם הסמוכים אצל דבור מפורשים בלשון על, ותרגום שלהם עלי עלוהי עליהון, שאין נופל אצל דבור לשון לי ולו ולהם, אלא אלי אליו אליהם ותרגום שלהם עמי עמיה עמהון, אבל אצל אמירה נופל לשון לי ולו ולהם: ואשר נשבע לי - בין הבתרים:

4. רד"ק בראשית פרשת חיי שרה פרק כד פסוק ז

(ז) אשר לקחני - כיון שלקחני מביתי לתת לזרעי את הארץ הזאת לא ירצה שישוב בני שמה: הוא ישלח מלאכו - להצליחך שתקח משם אשה לבני: ואשר דבר לי - קודם שיצאתי משם: ואשר נשבע לי - בעקדת יצחק:

5. חזקוני בראשית פרשת חיי שרה פרק כד פסוק ז

אשר לקחני מבית אבי שהרחקני מקרובי לתת לי את הארץ הזאת ואינו רוצה שיתרחק זרעי ... מכאן

6. חזקוני בראשית פרשת חיי שרה פרק כד פסוק ה

(ה) ההשב אשיב את בנך אעפ"י שמעולם לא בא יצחק לשם מאחר שאליעזר ישוב קרי ליה שיבה גבי יצחק כמו שמצינו ותשב נעמי ורות המואביה כלתה עמה ואעפ"י שמעולם לא היתה שם רות קורא בה לשון שיבה, לפי שלגבי נעמי ההולכת עמה הויה שיבה גמורה.

7. רד"ק בראשית פרשת חיי שרה פרק כד פסוק ה

(ה) ההשב אשיב - אולי בשובי לא אמצאך חי אמור לי אם אשיב את בנך שמה אם היא לא תאבה לבא אחרי, ואף על פי שיצחק לא היה שם יקרא השבה כנגד אברהם שהיה שם ויצא משם:

8. רד"ק בראשית פרשת חיי שרה פרק כד פסוק ו

השמר לך - כי לא רצה אברהם שיצא מחזקתו מן הארץ שנתן לו האל ולזרעו:

9. אלשיך על בראשית פרשת חיי שרה פרק כד פסוק ה

ולזה אמר אשר יצאת משם כלומר ההשב אשיב את בנך הנולד בארץ והוא עולה תמימה אל הארץ אשר יצאת משם ודאי לא תעשה כה לרצות באשר מאסת, ומה גם אם ידע שלא היה רשות ליצחק לצאת חוצה לארץ להיותו עולה תמימה כמאמרם ז"ל:

10. מדרש תנחומא (בובר) פרשת תולדות

[ו] וילך יצחק אל אבימלך וגו' (בראשית כו א). בקש לירד למצרים מיד נגלה עליו הקדוש ברוך הוא, א"ל אל תרד מצרימה (שם / בראשית / ב), אברהם ירד, ויצחק לא ירד, ולמה לא אמר לאברהם אלא ליצחק אל תרד מצרימה, אמר ר' הושעיא א"ל הקדוש ברוך הוא יצחק, אביך שבא מחוצה לארץ ירד למצרים, אבל אתה שנולדת בארץ ישראל ואתה עולה טהורה תרד בתמימה, לפיכך אל תרד מצרימה. גור בארץ הזאת (שם / בראשית כ"ו / ג), אמר ר' חנן בשם ר' שמואל ב"ר יצחק למה אינו רוצה שיטמא בחוץ לארץ, מפני שנגזרה גזירה, שנאמר ויהי רעב, לפיכך הוא אומר גור בארץ הזאת.

11. חזקוני בראשית פרשת חיי שרה פרק כד פסוק ח

(ח) רק את בני פרש"י בני אינו חוזר וכו' לפי שהוא עולה תמימה ואין חוצה לארץ כדאי לו. לא תשב שמה איני רוצה שיצא מארץ אחוזתו שנתן לו הקדוש ברוך הוא.

12. רבינו בחיי בראשית פרשת חיי שרה פרק כד פסוק ו

(ו) פן תשיב את בני שמה. באורו: פן תוליך את בני שמה, כי לא היה אברהם חפץ שיצא יצחק מן הארץ הקדושה לחוצה לארץ, לפי שהיה עולה תמימה, ואין קודש נעשה חול.

13. בראשית פרק כו, א-ה

(א) ויהי רעב בארץ מלבד הרעב הראשון אשר הגה בימי אברהם ויגד יצחק אל-אבימלך מלך-פלשתים גררה: (ב) וירא אליו ה' ויאמר אל-תרד מצרימה שכן בארץ אשר אמר אליך: (ג) גור בארץ הזאת ואהנה עמך ואברכך פי-לך ולזרעך אתו את-כל-הארצות האל והקמתני את-השבעה אשר נשבעתי לאברהם אביך: (ד) והרביתי את-זרעך ככוכבי השמים ונתתי לזרעך את כל-הארצות האל והתברכו בזרעך כל גווי הארץ: (ה) יעקב אשר-שמע אברהם בקולי וישמר משמתי מצותי חקותי ותורתתי:

14. בראשית רבה (וילנא) פרשת תולדות פרשה סד:ג

וירא אליו ה' ויאמר אל תרד מצרימה שכון בארץ, עשה שכונה בארץ ישראל הוי נוטע הוי זורע הוי נציב, ד"א שכון בארץ שכון את השכינה בארץ, גור בארץ הזאת א"ר הושעיה את עולה תמימה מה עולה אם יצאת חוץ לקלעים היא נפסלת אף את אם יצאת חוץ לארץ נפסלת, כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל קשות כד"א (יחזקאל יז) ואת אילי הארץ לקח,

15. בראשית רבה (וילנא) פרשת חיי שרה פרשה נט סימן י

י [כד, ו - ז] ויאמר אליו אברהם השמר לך וגו' ה' אלהי השמים אשר לקחני מבית אבי, זה ביתו של אביו, ומארץ מולדתי זה שכונתו, ואשר נשבע לי בחרן, ואשר דבר לי בין הבתרים, הוא ישלח מלאכו לפניך, ר' דוסא אומר ה"ז מלאך מסויים, בשעה שאמר אברהם אבינו הוא ישלח מלאכו לפניך זימן לו הקדוש ברוך הוא ב' מלאכים אחד להוציא את רבקה ואחד ללוות את אליעזר, ואם לא תאבה האשה וגו' רק את בני לא תשב שמה, רק מיעוט בני אינו חוזר בן בני חוזר.

16. מלבי"ם בראשית פרשת חיי שרה פרק כד פסוק ו

(ו) השמר לך. הודיע שה' שהוציא אותו מארץ מולדתו הוציא אותו ואת זרעו משם, וכאשר יתישב יצחק שם יהיה דומה כאלו היה שם, (כי היה בכח אביו ויצא בכח אביו) ויצא משם ושב לשם נגד רצון ה' וכמו שיבאר:

17. מלבי"ם בראשית פרשת חיי שרה פרק כד פסוק ז

(ז) ה' אלהי השמים. שה' מצד שהוא אלהי השמים ומשדד מערכת השמים, מצד זה לקחני מבית אבי, ששם הייתי תחת המערכה ואברם אינו מוליד, ובא"י איני תחת מערכת השמים, כי היא ארץ אשר ה' דורש אותה, והנה לקחני מבית אבי, ולא תאמר שרק אותי לקח משם לא את זרעי, כי אשר דבר ונשבע לזרעך אתן את הארץ הזאת, וא"כ גם להם נתיחדה הארץ, ואחר שכ"ז נעשה בהשגחתו, הוא ישלח מלאכו שליח ההשגחה שהיא תבא אל יצחק:

18. רמב"ן בראשית פרשת חיי שרה פרק כד פסוק ח

ואברהם הוא היודע ביצחק הצדיק שישמע לאביו ושיזוהר בהם וילך לו אל ישמעאל או ללוט ויתר העמים. ויתכן כי "משבועתי זאת", רמז למה שאמר ולקחת אשה לבני משם, כי אולי היתה השבועה על הכל, ולא ירמוז לאשר אמר לו לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני.

19. בראשית פרק כה, ט

(ט) ויקברו אתו יצחק וישמעאל בְּנָיו אֶל־מַעְרַת הַמְכַפְּלָה אֶל־שֵׁיף עֶפְרָן בֶּן־צִחֹר הַחִתִּי אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִמְרָא:

20. מדרש אגדה (בובר) בראשית פרשת חיי שרה פרק כה סימן ט

[ט] ויקברו אותו יצחק וישמעאל בניו. מלמד שעשה ישמעאל תשובה, שהרי היה ישמעאל בכור והנהיג יצחק לפניו, לפי שהיה יודע בו שהוא צדיק ממנו, אבל עשו לא עשה תשובה, שהרי לא נאמר ויקברו אותו עשו ויעקב בניו:

21. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף טז עמוד ב

הכי א"ר יוחנן: ישמעאל עשה תשובה בחיי אביו, שנאמר: ויקברו אותו יצחק וישמעאל בניו.

22. רש"י בראשית פרשת חיי שרה פרק כה פסוק ט

(ט) יצחק וישמעאל - מכאן שעשה ישמעאל תשובה והוליד את יצחק לפניו, והיא שיבה טובה שנאמר באברהם:

23. משך חכמה בראשית פרשת חיי שרה פרק כה פסוק ט

(ט) ויקברו אותו יצחק וישמעאל. בבא בתרא סוף פרק קמא (טז, ב) ומדאקדמיה, שמע מינה עשה תשובה. פירוש דהטעם משום דהוא היה בן הגבירה, אבל חטא של ישמעאל היה כי "מצחק" היה על ה"משתה", שמאבימלך נתעברה, כפירוש הספורנו. לכן תשובתו היתה, שהודה שיצחק בן הגבירה מאברהם, והיה מאמין לקול המלאך ששמע, כמו שדרשו על הפסוק "והוא אחריו" (יח, י) זה ישמעאל.

24. בראשית פרק כד, סב

(סב) וַיִּצְחָק בָּא מִבּוֹא בְּאֵר לַחֵי רֵאִי וְהוּא יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנְּגֹב:

25. מדרש אגדה (בובר) בראשית פרשת חיי שרה פרק כד סימן סב

באר לחי ראי. שאל יצחק להביא הגר לאביו: אחרי שמתה אמו, שעליה נאמר ותקרא שם המקום באר לחי ראי (בראשית טז יד):

26. בראשית פרק טז, ז-טו

(ז) וַיִּמְצְאֶהָ מִלְאָךְ ה' עַל-עֵינָיו הַמַּיִם בְּמִדְבַּר עַל-הָעֵין בְּדֶרֶךְ שׁוּר: (ח) וַיֹּאמֶר הָגֵר שִׁפְחַת שְׂרָי אֵי-מִזְגָּה בָּאת וְאָנֹכִי תַלְכִּי וְתֹאמַר מִפְּנֵי שְׂרָי גְבוֹרָתִי אֲנֹכִי בְּרַחֲמֶיךָ: (ט) וַיֹּאמֶר לָהּ מִלְאָךְ ה' שׁוּבִי אֶל-גְּבוֹרָתְךָ וְהִתְעַנִּי תַחַת יְדֵיךָ: (י) וַיֹּאמֶר לָהּ מִלְאָךְ ה' תְּרַבֶּה אֲרָבָה אֶת-נֹרְעָךָ וְלֹא יִסְפֹּר מִרְבִּי: (יא) וַיֹּאמֶר לָהּ מִלְאָךְ ה' הִנֵּה הָרָה וְיִלְדֶת בֵּן וְקִרְאת שְׁמוֹ יִשְׁמָעֵאל כִּי-שָׁמַע ה' אֶל-עֲגִיבָה: (יב) וְהוּא יִהְיֶה פְּרָא אָדָם יָדוּ בְּכָל גֵּז כָּל בּוֹ וְעַל-פְּנֵי כָל-אֲחָיו יִשְׁכֹּן: (יג) וְתִקְרָא שְׁמֵהּ הַדְּבָר אֲלֵיךָ אֲתָה אֵל רֵאִי כִּי אָמְרָה הַגַּם הַלֵּם רְאִיתִי אֶתְרֵי רֵאִי: (יד) עַל-כֵּן קָרָא לְבָאֵר בְּאֵר לַחֵי רֵאִי הַגָּה בְּיֹדְקֹדֶשׁ וַיְבִין בְּרֹד: (טו) וַתֵּלֶד הָגֵר לְאַבְרָם בֵּן וַיִּקְרָא אַבְרָם שְׁם-בְּנוֹ אֲשֶׁר-יִלְדָה הָגֵר יִשְׁמָעֵאל:

27. בראשית פרק כה, כח

(כח) וַיֹּאֲתָב יִצְחָק אֶת-עֵשָׂו כִּי-צִיד בְּפִיו וַרְבֵּקָה אֶהְיֶה אֶת-יַעֲקֹב: